

بررسی تاثیر آموزش مبتنی بر مدارس بر میزان آگاهی دانش آموزان دبیرستانی در مورد ایدز

فائزه بابایی^۱، مطهره خردمند^۲، سید جواد حسینی^۳

نفر پسر و ۱۵ نفر دختر).

پس از نمونه گیری و تکمیل سوالات پیش آزمون (pre test) توسط دانش آموزان آموزش به مدت ۹۰ دقیقه انجام شد. به این ترتیب که ابتدا یک سخنرانی به مدت ۴۵ دقیقه درمورد ماهیت بیماری ایدز، شیوه های انتقال، راه های پیشگیری و نیز چگونگی برخورد با بیماران ایدزی توسط پژوهشگر اجرا شد. سپس فیلم آموزشی تهیه شده از مرکز مبارزه با ایدز تهران به مدت ۳۰ دقیقه نمایش داده شد. بعد از نمایش فیلم، جزوه آموزشی نیز به مدت ۱۵ دقیقه جهت مطالعه در اختیار دانش آموزان قرار گرفت. بعد از تکمیل سه مرحله فوق، مجدداً پرسشنامه (post test) تکمیل گردید.

جهت نمره گذاری سوالات آگاهی، به هر پاسخ صحیح نمره ۱ و به پاسخ غلط نمره صفر تعلق گرفت و جمع نمرات سوالات آگاهی به عنوان نمره کل هر فرد تلقی گردید. بدین ترتیب حداکثر نمره آگاهی کسب شده توسط دانش آموزان ۳۱ و حداقل آن صفر در نظر گرفته شد. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از ویرایش پانزدهم نرم افزار آماری SPSS و به کارگیری آزمون های آماری توصیفی و نیز آزمون های chi squares و Paired T test انجام شد.

نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که اغلب دانش آموزان (۸۰/۲) درصد از دانش آموزان پسر و ۷۵/۷ درصد از دانش آموزان دختر) معتقد بودند که اطلاعاتشان در مورد ایدز کافی نیست. در این میان، دانش آموزان

ایدز بیماری است که سیستم های مختلف بدن را درگیر می کند. این بیماری علاوه بر افزایش لگاریتمی شیوع و بار اقتصادی سنگین ناشی از درمان، مورتالیتیه بالایی نیز دارد (۱). در حال حاضر حدود ۳۶ میلیون بیمار مبتلا به ایدز در دنیا زندگی می کنند (۲). جوانان و نوجوانان بالاترین درصد ابتلا را در میان کلیه گروه های سنی را دارا می باشند به نحوی که CDC بیماری های ناشی از ایدز را دومین علت مرگ گروه سنی ۱۵-۲۴ معرفی کرده است (۱). با استناد به گزارشات W.H.O مبنی بر گسترش این بیماری در کشورهای حوزه خلیج فارس، لازم است تا سیاست فردا دیر است، امروز پیشگیری کنیم را، مورد توجه قرار دهیم. از آنجایی که هنوز واکسن یا درمان موثری علیه ایدز معرفی نشده، پیشگیری از ایدز موثرترین شیوه جهت مبارزه با آن است و در این امر، پیشگیری نوع اول یعنی آموزش بهداشت و افزایش آگاهی گروه های در معرض خطر، به ویژه جوانان و نوجوانان، نقش کلیدی جهت مبارزه با ایدز ایفاء می کند (۳).

جامعه مورد مطالعه این مطالعه نیمه تجربی را، دانش آموزان دبیرستان های شهر بابل که در سال های اول تا سوم، در نوبت روزانه در مدارس دولتی مشغول به تحصیل بودند، تشکیل می دادند. واحدهای مورد پژوهش از مناطق مختلف اقتصادی- اجتماعی شهر بصورت تصادفی انتخاب شدند. پس از انجام یک بررسی مقدماتی نمونه پژوهش ۲۳۰ نفر تعیین شد (۱۱۵

E-mail: faezeh_babaie@yahoo.com

⁺مؤلف مسئول: مطهره خردمند- ساری: معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی مازندران

۱. کارشناس ارشد آموزش پرستاری داخلی- جراحی، عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی بابل

۲. کارشناس ارشد آموزش پرستاری کودکان- دانشگاه علوم پزشکی مازندران

۳. کارشناس ارشد آموزش پرستاری بهداشت روان- عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی بابل

تاریخ دریافت: ۸۷/۱۱/۳۰ تاریخ اصلاحات: ۸۸/۱/۱۶ تاریخ تصویب: ۸۸/۳/۶

کمتر از ۱۶ سال بیشتر از دو گروه سنی دیگر (۱۶ ساله‌ها و بیشتر از ۱۶ سال)، کافی نبودن اطلاعات مربوط به ایدز را ذکر کرده بودند. بیشتر دانش آموزان (۸۹/۶ درصد) معتقد بودند که آموزش ایدز در مدارس ضروری است. همچنین دانش آموزان اظهار نمودند که بیشترین منبع کسب اطلاعاتشان در مورد ایدز به ترتیب به رادیو و تلویزیون (۷۹/۳ درصد)، معلمین پرورشی (۴۶/۴ درصد)، دوستان (۲۴/۸ درصد)، و کمترین منبع کسب اطلاعات به پدر و مادر (۱۶ درصد) اختصاص داشت.

در مجموع دانش آموزان به ۷۱/۹ درصد از سوالات آگاهی پاسخ صحیح دادند به این ترتیب دانش آموزان از آگاهی نسبتاً خوبی در مورد ایدز برخوردار بودند. اختلاف معنی داری بین میزان آگاهی دانش آموزان قبل و بعد از آموزش وجود داشته است ($p < 0.05$). بیشترین نمره آگاهی دانش آموزان در مورد ماهیت بیماری ایدز قبل از آموزش به عبارت: ایدز یک بیماری قابل انتقال جنسی است (۹۶/۸ درصد) و کمترین نمره آگاهی در مورد راه‌های انتقال ایدز به عبارات: عدم انتقال ایدز از راه سرفه و عطسه و استفاده از حمام، توالت و استخر مشترک اختصاص داشت. همچنین اغلب دانش آموزان در مورد

انتقال ایدز از طریق سوزن‌های مشترک در معتادان و نیز استفاده از ابزار تیز و برنده چون لوازم حجامت، خالکوبی و ... اطلاع داشتند. در مقایسه میزان آگاهی بر حسب ویژگی‌های فردی، نتایج تحقیق حاضر نشان داد که قبل و بعد از آموزش، اختلاف معنی داری بین میانگین نمرات آگاهی دانش آموزان، بر حسب جنس و وضعیت اقتصادی-اجتماعی وجود داشت. به این نحو که میانگین نمره دانش آموزان دختر در مقایسه با دانش آموزان پسر و دانش آموزانی با سطوح اقتصادی-اجتماعی بالا در مقایسه با دو گروه متوسط و پائین بالاتر بوده است (بترتیب $p = 0.00$ و $p = 0.02$).

با توجه به توصیه‌های سازمان بهداشت جهانی مبنی بر اینکه تنها راه مبارزه با ایدز پیشگیری سطح اول یعنی آموزش بهداشت به گروه‌های در معرض خطر بویژه نوجوانان می‌باشد و از طرفی با توجه به نتایج یافته‌های پژوهش حاضر، مبنی بر تأثیر آموزش در ارتقاء آگاهی دانش آموزان درباره ایدز، توصیه می‌شود که کلاس‌های آموزشی مدونی در مورد ایدز و شیوه‌های پیشگیری از آن در مدارس نهادینه شود.

References

1. Smeltzer C.Z, Bare G.B. Brunner and suddarth text book of medical surgical nursing. Philadelphia: Lippincott Co; 2008; p: 1402.
2. <http://www.unaids.org/en/KnowledgeCentre/HIVData/EpiUpdate/EpiUpdArchive/2007/default.asp>.
3. Shirvani N. Nursing care guide of patient with HIV. Tehran: Publication of Center Control and Pervention of diseases 1380; P: 7-8.